

ANTONI FERRANDO

I, després del dictamen de l'AVL, què?

Ja tenim dictamen sobre el nom i la identitat filològica del valencià. Un dictamen (malgrat el PP, però autocensurat fins als límits permesos pel mateix PP) que té la virtut de ser la primera manifestació d'un òrgan de la Generalitat Valenciana que reconeix la unitat de la llengua, si bé al preu d'emfatitzar tant, per raons de consens al si de l'AVL, les peculiaritats lingüístiques pròpies, que bé podria posar en qüestió els postulats convergents que el mateix dictamen afirma defensar. Un dictamen, la gestació i l'aprovació del qual han posat de manifest el tarannà ben poc democràtic de determinats sectors del PP. En mig de la tempesta, hem tornat a sentir a parlar d'una veritat científica i d'una veritat política i a defensar la superioritat d'aquesta (fruit en gran part de la manipulació mediàtica) sobre aquella. I fins i tot hem hagut d'escollar que l'afirmació de la unitat de la llengua comporta quasi sempre la negació de la identitat valenciana, precisament quan són ben sospitoses aquestes defenses per allò que tan bé expressa un refrany castellà: *"dime de lo que presumes y te diré de lo que careces"*.

A l'endemà del dictamen, el Govern autonòmic s'ha apressat a donar per liquidat l'"episodi", tal com ja va fer amb el Pacte pel Valencià que acompanyà la creació de l'AVL o amb la Declaració d'Ares en favor de la valencianització de l'administració. La situació creada ha tornat a posar al descobert que l'anomenat "conflicte lingüístic" valencià no és de naturalesa filològica sinó política i que la llengua continua sent instrumentalitzada de manera partidista (fins i tot com a element de confrontació dins del PP). Amb quins diners, si no, s'ha pagat el contradictori de l'Acadèmia de Cultura Valenciana? En què queda allò que "la Generalitat garantirà l'ús normal del valencià" si permet, per exemple, que un dels seus funcionaris negue impunement l'adopció d'un fill estranger a uns pares valencianoparlants pel fet de ser valencianoparlants?

"Sembla inajornable una llei de llengües de l'estat, que determine quines són aquestes llengües, quines les seues autoritats normatives i quina la contribució econòmica de l'estat a la seua 'protecció'"

Ara bé, d'ara endavant no serà tan fàcil de vendre una praxi política tan contradictòria com deslleial. Tindrem ocasió de comprovar-ho a propòsit de la reforma de l'Estatut d'Autonomia, perquè si aquest no incorpora aspectes bàsics, explícits o implícits, del dictamen (unitat de la llengua amb Catalunya i les Illes Balears i coordinació en les tasques de normativització i normalització lingüística), el pronunciament de l'AVL haurà servit de ben poc. I sabrem qui ho obstaculitza. Més encara, constatarem una vegada més que tota la tasca d'explicació de la unitat i dignitat social de la llengua continuarà recaient, com fins ara, en els ensenyants, els traductors, els agents culturals i els militants de la llengua.

Tanmateix, una de les coses més preocupants a hores d'ara, en què s'acaba de votar una Constitució europea que només reconeix les llengües estatals i en què s'han iniciat els debats sobre la reforma de la Constitució espanyola, és l'escassa reflexió que suscita entre nosaltres l'actual estatus lingüístic de l'estat espanyol. Un estatus que només considera una sola llengua d'estat, el castellà, i unes indeterminades llengües

autonòmiques, que difícilment poden ser reconegudes com a llengües "normals" al si de la Unió Europea si no gaudeixen d'una situació de normalitat, és a dir, de llengües d'estat, al si de l'estat espanyol. El català, l'euscar i el galleg ultrapassen les fronteres autonòmiques de Catalunya, Euskadi i Galícia. La nova Constitució hauria de reconèixer, a més de la castellana, tres comunitats lingüístiques més, amb tot el que això implica. El "respecte i protecció" envers les llengües "espanyoles" altres que la castellana de què parla l'article 3 de l'actual Constitució no suggereix precisament un tracte igualitari a aquestes llengües. Ara bé, mentre la situació jurídica no canviarà, caldria denunciar que és el discurs que aquestes llengües són només de competència autonòmica el que ha impedit fins ara un desplegament d'aqueix article 3, amb la qual cosa l'estat s'estalvia qualsevol responsabilitat sobre les llengües que constitucionalment ha de "respectar" i "protegir".

Per això sembla inajornable una llei de llengües de l'estat, que, sense qüestionar les competències de cada comunitat autònoma, determine quines són aquestes llengües, quines les seues autoritats normatives, quina la contribució econòmica de l'estat a la seua "protecció", és a dir, a la seua normalització i difusió, tant en el vessant lingüístic com literari i tant dins com fora de l'estat, quins els mecanismes de col·laboració entre l'estat i les comunitats afectades i entre aquestes quan comparteixen una mateixa llengua, etc. Seria la millor manera de preparar el camí per a un tractament realment democràtic de les quatre llengües de l'estat en la nova Constitució i un element decisiu perquè el català (i, per tant, el valencià) tinga una consideració normal a Europa.

Antoni Ferrando és professor de Filologia Catalana de la Universitat de València, membre de l'AVL i de l'IEC